

Centrālās statistikas pārvaldes (Pārvalde) apsekojuma mērķis, tiesiskais pamatojums un iegūto datu izmantošana

Kompleksais pārskats par darbību (1-gada)

- [Kāpēc nepieciešams sniegt datus un kādam nolūkam izmanto oficiālo statistiku?](#)
- [Kāds ir tiesiskais pamats oficiālās statistikas nodrošināšanai?](#)
- [Kur ir noteikts pienākums iesniegt datus?](#)
- [Vai Pārvalde izmanto administratīvajos datu avotos \(piemēram, valsts reģistros\) pieejamo informāciju?](#)
- [Kam ir jāiesniedz dati?](#)
- [Kur publicē oficiālo statistiku?](#)
- [Kas ir galvenie oficiālās statistikas lietotāji?](#)
- [Vai Pārvalde ievēro datu konfidencialitāti?](#)
- [Vai Pārvalde ievēro Vispārējo datu aizsardzības regulu?](#)

➤ [Kāpēc nepieciešams sniegt datus un kādam nolūkam izmanto oficiālo statistiku?](#)

Pārvalde lūdz iesniegt datus, lai nodrošinātu lietotāju vajadzības, kas definētas [Oficiālās statistikas programmas](#) pielikuma 1. punktā (Nacionālo kontu sistēma), 4. punktā (Cenu statistika), 8. punktā (Veselības aprūpes statistika), 12. punktā (Statistikas uzņēmumu reģistrs), 13. punktā (Galvenie uzņēmējdarbības gada rādītāji) un 25. punktā (Tūrisma statistika).

Uzņēmējdarbības strukturālie rādītāji ļauj sasaistīt uzņēmumu saimnieciskās darbības rezultātus ar materiālo, darbaspēka un finansiālo nodrošinājumu, ļauj analizēt nozaru, reģionu un uzņēmuma lieluma kopīgos un atšķirīgos ekonomiskos aspektus.

Nodarbinātības rādītāji tiek izmantoti informācijas sagatavošanā par darba tirgus rādītājiem – darbinieku skaitu un atalgojumu – sadalījumā pa visām tautsaimniecības nozarēm. Darbaspēka izmaksu rādītāji tiek izmantoti darbaspēka tirgus dinamikas procesu analīzei.

Izmaksu rādītāji nodrošina iekšzemes kopprodukta aprēķinus no ražošanas aspekta, ļauj sagatavot piedāvājuma – izlietojuma tabulas, parādot ekonomiskās

saites starp dažādiem institucionālajiem sektoriem. Iegūtie kopsavilkuma dati ļauj noteikt vidējo svērto PVN likmi Latvijas iemaksām ES budžetā.

Ieguldījumu rādītāji tiek izmantoti bruto kapitālieguldījumu apjoma un dinamikas, kā arī investīciju piesaistes procesu analīzei.

Operatīvās nomas objektu kustība un izmaksas ļauj novērtēt izmaiņas, kas radušās ieviešot 16. Starptautisko finanšu pārskatu standartu "Noma". Tā ieviešana palielina lietojumbilances aktīvu (nemateriālie ieguldījumi, pamatlīdzekļi un ieguldījuma īpašumi) īpatsvaru bilancē.

Kopsavilkuma datus savu funkciju veikšanai izmanto Latvijas valsts un pašvaldību institūcijas, Latvijas Banka, Eiropas Savienības institūcijas, starptautiskās organizācijas un citi datu lietotāji valsts ekonomikā notiekošo procesu analīzei, teritoriālās attīstības plānošanai un sasniegto rezultātu kontrolei.

➤ Kāds ir tiesiskais pamats oficiālās statistikas nodrošināšanai?

Oficiālo statistiku nodrošina, lai izpildītu šādus tiesību aktus:

- [Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 27. novembra Regulu \(ES\) Nr. 2019/2152](#) par Eiropas uzņēmējdarbības statistiku, ar ko atceļ 10 tiesību aktus uzņēmējdarbības statistikas jomā;
- [Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 21. maija Regulu \(ES\) Nr. 549/2013](#) par Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēmu Eiropas Savienībā (Dokuments attiecas uz EEZ).

➤ Kur ir noteikts pienākums iesniegt datus?

Pienākums iesniegt datus izriet no [Statistikas likuma 14. panta pirmās daļas](#), kurā noteikts, ka Pārvaldei ir tiesības pieprasīt, lai respondents sagatavo un sniedz datus par statistisko vienību, arī ierobežotas pieejamības informāciju, lai nodrošinātu oficiālo statistiku. Respondents statistikas iestādei tās noteiktajā termiņā, formā un apjomā sniedz patiesus datus. Pēc statistikas iestādes pieprasījuma respondents sniedz rakstveida vai mutvārdu paskaidrojumus par šiem datiem.

➤ Vai Pārvalde izmanto administratīvajos datu avotos (piemēram, valsts reģistros) pieejamo informāciju?

Administratīvie dati tiek iegūti no Valsts ieņēmumu dienestā (VID) iesniegtajiem uzņēmumu gada pārskatiem un uzņēmumu konsolidētajiem gada pārskatiem:

- neto apgrozījums un pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi;
- nemateriālo ieguldījumu, ieskaitot sadalījumu pa bilances posteņiem, vērtība pārskata gada sākumā un beigās;
- pamatlīdzekļu, ieskaitot sadalījumu pa bilances posteņiem, vērtība pārskata gada sākumā un beigās;
- informācija par pārskata vai atsevišķu posteņu sagatavošanu atbilstoši starptautiskajiem grāmatvedības standartiem.

Administratīvie dati no VID iesniegtajiem darba devēju ziņojumiem par darba ņēmējiem:

- bruto darba samaksa;
- valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;
- nodarbināto skaits.

Administratīvo datu izmantošanas iespējas statistisko rādītāju aprēķiniem ir atkarīgas no uzņēmumu lieluma un saimnieciskās darbības veida. Uzņēmumu, ar nodarbināto skaitu no 1 līdz 19, dati tiek aprēķināti izmantojot VID informāciju, ja uzņēmuma dati nav iegūti ar statistiskā pārskata palīdzību.

Izmantot tikai VID datus statistisko rādītāju iegūšanai nav iespējams, jo kvalitatīvu statistisko datu iegūšanai nepieciešama detalizētāka informācija nozaru, ieņēmumu veidu, materiālo izmaksu, pirktu pakalpojumu, nemateriālo ieguldījumu un pamatlīdzekļu iegūšanas veidu, aprēķināto dividendžu sadalījumā.

Kam ir jāiesniedz dati?

Apsekojumā iekļauj:

- visus uzņēmumus ar nodarbināto skaitu 20 un vairāk;
- visas vispārējās valdības sektora komercsabiedrības;
- ostu pārvaldes;
- pārējos uzņēmumus, lai kopējais apgrozījums veidotu ne mazāk par 60% no nozares apgrozījuma kopsummas atbilstoši katrai Saimniecisko darbību statistiskās klasifikācijas NACE klasei.

Izlases izveidošanas standarts:

- [Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 27. novembra Regulas \(ES\) Nr. 2019/2152](#) par Eiropas uzņēmējdarbības statistiku, ar ko atceļ 10 tiesību aktus uzņēmējdarbības statistikas jomā 6. un 7. pants, I un II pielikuma 2. joma;
- [Komisijas 2020. gada 30. jūlija Īstenošanas Regulas \(ES\) 2020/1197](#), ar kuru nosaka tehniskās specifikācijas un kārtību saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/2152 par Eiropas uzņēmējdarbības statistiku, ar ko atceļ 10 tiesību aktus uzņēmējdarbības statistikas jomā 1. pants, I pielikuma A un B daļa;
- [Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumi Nr. 812](#) "Oficiālās statistikas veidlapu paraugu apstiprināšanas un veidlapu aizpildīšanas un iesniegšanas noteikumi".

Kur publicē oficiālo statistiku?

- [Oficiālās statistikas portālā](#)
- Eiropas Savienības Statistikas biroja (Eurostat) [datubāzē](#)

Kas ir galvenie oficiālās statistikas lietotāji?

- [Ekonomikas ministrija](#)
- [Latvijas Banka](#)
- Pārvaldes un Eiropas Savienības Statistikas biroja (Eurostat) datubāzēs publicētos rādītājus savu funkciju veikšanai izmanto starptautiskās organizācijas, kuru dalībvalsts ir Latvija vai ar kurām ir noslēgti līgumi par datu apmaiņu:

- Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija ([OECD](#));
- Eiropas Centrālā banka ([ECB](#));
- Starptautiskais Valūtas fonds ([IMF](#));
- Apvienoto Nāciju Rūpniecības attīstības organizācija ([UNIDO](#)).

Vai Pārvalde ievēro datu konfidencialitāti?

Pārvalde ievēro datu konfidencialitāti. Pārvaldes nodarbinātajiem aizliegts izpaust datus un citu ierobežotas pieejamības informāciju, kas viņiem kļuvusi zināma, pildot dienesta vai darba pienākumus. Tas attiecas arī uz personām, kuras uz laiku ir iesaistītas oficiālās statistikas nodrošināšanā vai ar kurām izbeigtas darba vai dienesta tiesiskās attiecības.

Pārvalde veic nepieciešamās darbības, lai novērstu neatļautu piekļuvi datiem, to sagrozīšanu vai izplatīšanu, nejaušu vai neatļautu iznīcināšanu.

No respondentiem iegūtos datus izmanto oficiālās statistikas nodrošināšanai, tas nozīmē, ka datus, kas primāri iegūti statistikas nodrošināšanai, nedrīkst izmantot civilprocesā, administratīvajā procesā, kriminālprocesā vai komercdarbībā.

Vai Pārvalde ievēro Vispārējo datu aizsardzības regulu?

Pārvalde ievēro Vispārējo datu aizsardzības regulu.

Pārvalde pieprasa un apstrādā datus saskaņā ar [Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regulas \(ES\) 2016/679](#) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK 6. panta 1. punkta c) un e) apakšpunktu un 89. panta 1. un 2. punktu normatīvajos aktos noteikto uzdevumu izpildei vai sabiedrības interesēs.

Vairāk par informācijas drošību un datu aizsardzību var atrast Pārvaldes mājaslapā: <https://www.csp.gov.lv/lv/informacijas-drosiba-un-datu-aizsardziba>.